

Tez No	İndirme	Tez Künye	Durumu
421785	20.11.2018 tarihine kadar kullanımı yazar tarafından kısıtlanmıştır.	1850 - 1900 yılları arasında edebiyat yayıncılığı alanının yeniden biçimlenmesi ve edebiyat çevirileri piyasasının doğuşu / The reshaping of literary publishing field and the emergence of literary translation market between 1850 and 1900 Yazar:NESLİHAN DEMİRKOL Danışman: YRD. DOÇ. DR. MEHMET KALPAKLI Yer Bilgisi: İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi / Ekonomi ve Sosyal Bilimler Enstitüsü / Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Konu:Türk Dili ve Edebiyatı = Turkish Language and Literature Dizin:Türk edebiyat tarihi = Turkish literature history ; Türk matbaası = Turkish printing house	Onaylandı Doktora Türkçe 2015 239 s.

Bu tez çalışması, 19. yüzyılın ikinci yarısına tarihlenen edebiyatta modernleşme sürecini çeviri tarihi üzerinden okumayı amaçlamaktadır. Çevirinin ulus edebiyatının bir ögesi olması düşüncesi, ilk anda yadırgatıcı gelse de modern edebiyatın çeviri ile başladığı ileri sürüldüğü Osmanlı edebiyat tarihi anlatısı için bu konunun yeni bir bakış açısıyla ele alınması gerekli görünmektedir. Çevirinin hem modernleşme sürecinin zorunlu ve kaçınılmaz bir sonucu, hem de "doğru" modernleşmenin aracı olarak nitelendirildiği edebiyat tarihi söylemi 1900'lerin başından bu yana neredeyse sorgulanmadan kullanılmaktadır. Yakın dönemde yapılan ve kültürel çalışmalar yöntemlerinden faydalanan çeviribilim alanı ise katkılarına rağmen çevirileri hazırlayan ortamı güncellenmemiş edebiyat tarihlerine dayanarak yorumladığı için aynı söylemi devam ettirmektedir. Oysa Osmanlı modernleşme anlatısının kültürel çalışmalar ve tarih gibi araştırma alanlarında sorgulanıp yeniden kurgulandığı bir dönemde edebiyat çevirilerinin ortaya çıkışını hazırlayan koşulları ve saikleri yeniden değerlendirmek gerekir. Bu tezin amacı edebiyat çevirilerini, Pierre Bourdieu'nün kültürel üretimin alanına dair yöntemi çerçevesinde, ürünü oldukları kültürel, toplumsal ve ekonomik bağlama oturarak ve temelde edebiyat yayıncılığı piyasasının yeniden biçimlenişi ile ilişki olarak ele almaktır. Yapılan inceleme, 19. yüzyılın ikinci yarısında hız kazanan merkezileşme hareketinin eğitimdeki yansımalarıyla birlikte ders kitaplarının özel bir önem kazandığını, bunun da özel matbaaların, dolayısıyla yayıncıların ortaya çıkışını ekonomik açıdan desteklediğini göstermektedir. Ayrıca eğitimin yaygınlaşması, şimdiye kadar belirtildiği üzere bir yandan okur sayısında bir artışa neden olurken öte yandan da yayıncılık ve çeviri piyasası için gerekli olan nitelikli iş gücü fazlasının, diğer bir ifade ile emeğini satmaya hazır bir figür olarak yeni çevirmen tipinin ortaya çıkmasını sağlamıştır. Sansür, 19. yüzyılın ikinci yarısında siyasete getirilen yasak nedeniyle edebiyat ve bilim alanındaki yayıncılık ve çeviri faaliyetini desteklemekle birlikte aslında çevrilecek yapıtların belirlenmesinde de önemli bir etken olmuştur. Sansür ve ülkenin içinden geçmekte olduğu zorlu ekonomik koşullar nedeniyle yayıncıların/matbaacıların ayakta kalabilmenin yolunu saray ile olumlu ilişkiler kurmakta bulduğu, sarayın da şimdiye kadar yansıtılandan çok daha etkin bir biçimde yayıncılık faaliyetlerini destekleyip bunlara yön verdiği anlaşılmaktadır. Kısacası, 19. yüzyılın son çeyreğindeki edebiyat çevirilerinin modernleşmenin içselleştirilmemiş zorunlu bir aşaması olmaktan çok modernleşmiş yayıncılık piyasasının ve iktidar ilişki ağlarının doğal bir sonucu olarak ortaya çıktığı anlaşılmaktadır.

In this study, I aim at re-reading the modernization of Ottoman literature dated back to second half of nineteenth century through the history of literary translations. At first, it may sound odd to think translated works as a part of national literature, but it seems to be necessary to re-asses the initiatory role of translation for the Ottoman literature from a new perspective. The discourse of literary history where translation is pointed at as both the indispensable and obligatory result of modernization process and a means for "proper" modernization has still been used without any criticism since 1900s. In addition, despite their contributions, the recent researches in the field of translation studies highly affected by cultural studies methodologies keep reproducing the same old discourse about the preliminary conditions of literary translations as they mainly based on these literary histories. However, recently the Ottoman modernization have been scrutinized and re-formulated in the fields of history and cultural studies. Within the light of

these studies and guidance of Pierre Bourdieu's research methodology on the field of cultural production, I deal with literary translations with in the cultural, social and economic context of the era and basically in relation with reshaped literary publishing market. The study displays that due to the effect of centralization movement on education text books gained importance and became a crucial means of profit and prestige, thus financially supported the bloom of private printing houses. Besides, the spread and modernization of public education not only caused an increase in the number of readers but also provided a surplus of qualified manpower, in other words a new type of translator ready to sell his/her labor for the publishing market. As is known, censorship on political activities and publications indirectly paved the way for literary and scientific translation and publishing activities, but it also drastically limited the list of pieces to be translated. It seems that censorship together with the tough economic conditions left publisher/printers no choice but to be on good terms with the Ottoman palace so as to survive financially. Moreover it appears that the palace supported and led the publishing activities more efficiently than what we have believed up to now. In short, the study claims that the literary translations of the last quarter of the nineteenth century were a natural outcome of a modernized printing market and power relation networks, rather than a not so much adopted, obligatory phase of modernity.